

Borås två första stadsbränder 1681 och 1727

Bilden visar ruinerna efter en stadsbrand i Luleå 1887. Bilden har dock en likhet med Borås, med tanke att Caolikyran var inblandad. Den första stadsbranden ägde rum under lucianatten den 12 december år 1681 och branden började på kvällen hos vice borgmästare Anders Larssons hus vid Stora torget. Den kastade sig snart över till borgmästarens och landhövdingen Henrik von Vickers hus, en man vid den här tiden bodde i staden och blev vittne till eldens framfart över Borås stad. Henrik von Vicken skrev en rapport till Karl XI att det hade uppstått en fruktansvärd blåst som förde lågorna över staden och vilken nästan helt lades i aska. Befolkningen fick ta logi i närliggande gårdar utanför staden och de som inte fick plats, byggde kojor som skydd mot vinterns väderlek.

Brandskyddet efter 1681 års eldsvåda så delade man in staden i fyra kvarter med var sin inspektionsmyndighet. Förbud utfärdades mot att tjära portar och husknutar och att pålägga "brädetak", man skulle använda torv istället. Hantverkare specialutbildades nu och i fortsättningen förde dessa "allmänna" sprutorna. Först år 1726 ersattes den större av dem med ett instrument som inköptes från åldermannen Jöns Nordberg i Jönköping för 560 daler silvermynt. En tillsyningsman och åtta hantverkare avdelades för att "själva röret styra och föra". På 1680-talet föreskrevs vidare att varje magistratsperson och borgare skulle ha vissa brandredskap såsom handsprutor, stegar, båtshakar och läderämbar.

46 år senare så var det dags igen för en stadsbrand, på kvällen söndagen den 14 juli år 1727 hade man i rådmann Lars Larssons Strömbergs gård kokat till kvällsmat i brygghuset. Senare på kvällen upptäckte en skomakaregesäll Bohman, att eld slog ut genom väggen mot tvärgatan. Gårdsdrängen skickades genast till kyrkan för att slå larm och varsko tornväktarna. Gautväktaren hade på sin rond

upptäckt branden men sedan de två tornväktarna hade blåst i luren klockan 22 hade somnat båda två. Klockringningen kom därför igång alldeles försent och stark storm rådde och branden fick ett hastigt förlopp. Större delen av staden inklusive kyrka och rådhus ödelades och nu för andra gången. När 1727 års brand hade fullbordat sitt verk, angav en skog av svartbrända, mer eller mindre raserade skorstenar där trästaden Borås legat. Första uppgiften efter branden blev att riva ner de ruiner som fanns kvar, skorstensvården blev också under de följande 1700-talen den angelägnaste uppgiften för det förebyggande brandskyddet. En rådman och stadens "murarmästare" förrättade åtminstone två gånger om året syn inom kvarter. Man tillsåg att inga brädtak finns som kunde ge näring åt gnistorna från skorstenarna och de urmönstrade låga skorstenar som kunde släppa ut gnistregn direkt mot husens torv- eller näverbetäckning.